

आचार्य-द्वितीयवर्षम् – चतुर्थसत्रार्द्धः

पत्रसंकेतः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट्	यूनिट्	होरा
DSCC- 28	मीमांसादर्शनस्येतिवृत्तं सिद्धान्ताश्च	1	1	16-20
	भाट्टप्राभाकरसम्प्रदाययोः प्रमुखसिद्धान्तानां साम्यं वैषम्यञ्च	1	1	16-20
	विविधटीकाकृद्दिशा तर्कपादस्यानुशीलनम्	1	1	16-20
	मीमांसादर्शने पूर्वपक्षत्वेन बौद्धागमस्य योगदानम्	1	1	16-20
पाठ्यक्रमस्योद्देश्यम्-				
<ul style="list-style-type: none"> मीमांसादर्शनस्य विशिष्टपरिचयः । प्रमुखमीमांसासम्प्रदायानुगुणं मीमांसासिद्धान्तानां परिशीलनम् । प्राचीनशास्त्राणां स्वाध्यायमुखेन परिरक्षणम् । 				
पाठ्यक्रम-अध्ययनस्य योग्यता				
<ul style="list-style-type: none"> आचार्यप्रथमवर्षे समुत्तीर्णाः छात्राः अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययने अर्हाः । चतुर्वर्षीयस्नातकप्रतिष्ठापाठ्यक्रमे समुत्तीर्णाः छात्राः अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययने अर्हाः । 				
पाठ्यक्रमस्य शिक्षाप्रविधिः-				
<ul style="list-style-type: none"> व्युत्पत्तिविधिः सम्प्रेषणविधिः व्याख्यानपद्धतिः खण्डान्वयपद्धतिः प्रश्नोत्तरविधिः 				
सङ्गतिः-				
फलितांशः-				
<ul style="list-style-type: none"> मीमांसासिद्धान्तानामवगतिः । तर्कपादप्रतिपादिताधिकरणानां शोधात्मकज्ञानावाप्तिः । मीमांसाशास्त्रमाधारीकृत्य शोधकार्यसाधनाय अनुसन्धित्सोः प्रवृत्तेरुपपत्तिः । 				
परीक्षाप्रणाली-				
सैद्धान्तिकपद्धतिः –				
<ul style="list-style-type: none"> अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः लघूत्तरीयाः प्रश्नाः 				

<ul style="list-style-type: none"> ● दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः <p>आन्तरिकपद्धतिः –</p> <ul style="list-style-type: none"> ● विडिओग्राफी लाइव् ● सङ्गोष्ठी/प्रश्नमञ्च ● उपस्थिति एवं व्यवहारः ● परियोजना वा प्रदत्तकार्यम्
<p>मूल्याङ्कनप्रक्रिया-</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बाह्यमूल्याङ्कनप्रक्रिया ● आन्तरिकमूल्याङ्कनप्रक्रिया
<p>परीक्षायाः माध्यमः-</p> <ul style="list-style-type: none"> ● संस्कृतभाषामाध्यमेन
<p>निर्धारितपाठ्यग्रन्थः-</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जैमिनीयन्यायमाला-माधवाचार्यः, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी। ● शाबरभाष्यम् – शवरस्वामी, चौखम्बा संस्कृत सीरीज आफिस, वाराणसी।
<p>सहायकसंदर्भग्रन्थाः-</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भारतीय दर्शन - चन्द्रधर शर्मा, मोतिलाल बनारसीदास, वाराणसी। ● भारतीयदर्शनम् – जगदीशचन्द्र मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी। ● भारतीय दर्शन की चिन्तनधारा – प्रो.राममूर्ति शर्मा, चौखम्बा औरियन्टालिया, गोकुल भवन, के ३७।१०९, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी। ● भारतीयदर्शन का इतिहास – बलदेव उपाध्याय, चौखम्बा औरियन्टालिया, गोकुल भवन, के ३७।१०९, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी।
<p>प्रश्नपत्रस्य प्रारूपम्-</p> <ul style="list-style-type: none"> ● विश्वविद्यालयस्य परीक्षानियमानुसारम्

पत्रसंकेतः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट्	यूनिट्	होरा
DSCC- 29	पाश्चात्यदर्शनस्य परम्परा	1	1	16-20
	बुद्धिवादस्याध्ययनम् (फ्रान्सिस् बेकन, रेने देकार्त, बेन्डिक्ट स्पिनोजा)	1	1	16-20
	अनुभववादविमर्शः (जान् लाक्, जर्ज बर्कले, डेविड् ह्यूम्)	1	1	16-20
	शुद्धज्ञानपरीक्षावादस्यालोचनम् (इमानुएल् काण्ट)	1	1	16-20
पाठ्यक्रमस्योद्देश्यम्-				
<ul style="list-style-type: none"> ● पाश्चात्यदर्शनपरम्परायाः समान्यविशेषावधारणम् । ● पाश्चात्यदार्शनिकसिद्धान्तानां समीक्षापद्धतेः परिज्ञानम् । 				
पाठ्यक्रम-अध्ययनस्य योग्यता				
<ul style="list-style-type: none"> ● आचार्यप्रथमवर्षपरीक्षासमुत्तीर्णाः छात्राः अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययने अर्हाः । ● चतुर्वर्षीयस्नातकप्रतिष्ठापरीक्षासमुत्तीर्णाः छात्राः अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययने अर्हाः। 				
पाठ्यक्रमस्य शिक्षाप्रविधिः-				
<ul style="list-style-type: none"> ● व्युत्पत्तिविधिः ● सम्प्रेषणविधिः ● व्याख्यानपद्धतिः ● खण्डान्वयपद्धतिः ● प्रश्नोत्तरविधिः 				
सङ्गतिः-				
<ul style="list-style-type: none"> ● पाश्चात्यदर्शनेषु भारतीयदर्शनानां प्रभावपरिज्ञानम् । ● पाश्चात्यदार्शनिकानां चिन्तनकौशलस्य परिचयावाप्तिः । 				
फलतांशः-				
<ul style="list-style-type: none"> ● पाश्चात्यदर्शनपरम्परायाः ज्ञानम् । ● विज्ञानवादविषयमाश्रित्य प्राच्य-प्रतीच्योः चिन्तनप्रकारज्ञानम् । ● अध्येतृणां विचार-सम्प्रेषणकौशलयोः विकासः । 				
परीक्षाप्रणाली-				
सैद्धान्तिकपद्धतिः -				
<ul style="list-style-type: none"> ● अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः ● लघूत्तरीयाः प्रश्नाः ● दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः 				

आन्तरिकपद्धति: –

- विडिओग्राफी लाइव्
- सङ्गोष्ठी/प्रश्नमञ्च
- उपस्थिति एवं व्यवहारः
- परियोजना वा प्रदत्तकार्यम्

मूल्याङ्कनप्रक्रिया-

- बाह्यमूल्याङ्कनप्रक्रिया
- आन्तरिकमूल्याङ्कनप्रक्रिया

परीक्षायाः माध्यमः-

- संस्कृतभाषामाध्यमेन

निर्धारितपाठ्यग्रन्थः-

- पाश्चात्यतत्त्वशास्त्रेतिहासः-डॉ. पी. श्रीरामचन्द्रुडु, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी
- पाश्चात्य दर्शन- चन्द्रधर शर्मा, , चौखम्बा औरियन्टालिया, गोकुल भवन, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी
- विशुद्धज्ञानपरीक्षावादः – प्रो. नीलकण्ठपतिः, श्रीजगन्नाथ संस्कृतविश्वविद्यालयः, श्रीविहारः, पुरी

सहायकसंदर्भग्रन्थाः-

- पाश्चात्य दर्शन का इतिहास – डॉ.शशधर दत्त,बुकलेण्ड लिमिटेड्, 1, शङ्करघोष लेन, कलिकता-6।
- History of Western Philosophy – Bertrand Russell,
<https://archive.org/details/TheHistoryOfWesternPhilosophy/page/n15/mode/2up> HYPERLINK
"https://archive.org/details/TheHistoryOfWesternPhilosophy/page/n15/mode/2up"15/
HYPERLINK
"https://archive.org/details/TheHistoryOfWesternPhilosophy/page/n15/mode/2up"mode/
HYPERLINK
"https://archive.org/details/TheHistoryOfWesternPhilosophy/page/n15/mode/2up"2
HYPERLINK
"https://archive.org/details/TheHistoryOfWesternPhilosophy/page/n15/mode/2up"up

प्रश्नपत्रस्य प्रारूपम्-

- विश्वविद्यालयस्य परीक्षानियमानुसारम्

पत्रसंङ्केतः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट्	यूनिट्	होरा
DSCC- 29 (वैकल्पिकपाठ्यक्रमः)	विविधदर्शनसम्मत-तत्त्वमीमांसा	1	1	16-20
	दर्शनप्रस्थानेषु विविधवादविमर्शः	1	1	16-20
	ज्ञानमीमांसापरिच्छिन्तिः	1	1	16-20
	दर्शनेषु अनुसन्धानक्षेत्राणि	1	1	16-20
पाठ्यक्रमस्योद्देश्यम्-				
<ul style="list-style-type: none"> ● भारतीयदर्शनपरम्परायाः परिज्ञानम् । ● तत्त्वसमीक्षापद्धतेः परिज्ञानम् । ● सामाजिकोन्नयने दर्शनशास्त्रस्य तर्कशास्त्रस्य च भूमिका । ● वादमीमांसायाः परिज्ञानम्, अनुसन्धानयोग्यतायाः सम्प्राप्तिश्च । 				
पाठ्यक्रम-अध्ययनस्य योग्यता				
<ul style="list-style-type: none"> ● आचार्यप्रथमवर्षे समुत्तीर्णाः छात्राः अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययने अर्हा भवन्ति । ● चतुर्वर्षीयस्नातकप्रतिष्ठापाठ्यक्रमे समुत्तीर्णाः छात्राः अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययने अर्हा भवन्ति । 				
पाठ्यक्रमस्य शिक्षाप्रविधिः-				
<ul style="list-style-type: none"> ● व्युत्पत्तिविधिः ● सम्प्रेषणविधिः ● व्याख्यानपद्धतिः ● खण्डान्वयपद्धतिः ● प्रश्नोत्तरविधिः 				
सङ्गतिः-				
<ul style="list-style-type: none"> ● विविधदर्शनानामध्ययनानन्तरं तत्तच्छास्त्रानुगुणं सिद्धान्तानां विश्लेषणम् । 				
फलतांशः-				
<ul style="list-style-type: none"> ● अध्येतुः विचारकौशलस्य विकासः । ● विविधदर्शनानां प्रतिपाद्यविषयाणां सम्यक् ज्ञानाधिगमः । ● दर्शनशास्त्रे अध्येतृणां गवेषणात्मकचिन्तनाभिवृद्धिः । 				
परीक्षाप्रणाली-				
सैद्धान्तिकपद्धतिः -				
<ul style="list-style-type: none"> ● अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः ● लघूत्तरीयाः प्रश्नाः ● दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः 				

आन्तरिकपद्धति: –

- विडिओग्राफी लाइव्
- सङ्गोष्ठी/प्रश्नमञ्च
- उपस्थिति एवं व्यवहारः
- परियोजना वा प्रदत्तकार्यम्

मूल्यङ्कनप्रक्रिया-

- बाह्यमूल्याङ्कनप्रक्रिया
- आन्तरिकमूल्याङ्कनप्रक्रिया

परीक्षायाः माध्यमः-

- संस्कृतभाषामाध्यमेन

निर्धारितपाठ्यग्रन्थः-

- सर्वदर्शनसंग्रहः – माधवाचार्य, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी।
- दर्शनांशवः – प्रो2005.नईदिल्ली ,ग्राफिक वल्ड ,सुकान्तकुमारसेनापतिः .
- दर्शनाधारः –डॉ ,सोमनाथदाशः . राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयःतिरुपतिः ,
- भारतीय दर्शन - चन्द्रधर शर्मा, मोतिलाल बनारसीदास, वाराणसी।
- भारतीयदर्शनम् – जगदीशचन्द्र मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी।
- पाश्चात्यतत्त्वशास्त्रेतिहासः-डॉ. पी. श्रीरामचन्द्रुडु, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी

सहायकसंदर्भग्रन्थाः-

- भारतीय दर्शन की चिन्तनधारा – प्रो.राममूर्ति शर्मा, चौखम्बा औरियन्टालिया, गोकुल भवन, के ३७।१०९, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी।
- भारतीयदर्शन का इतिहास – बलदेव उपाध्याय, चौखम्बा औरियन्टालिया, गोकुल भवन, के ३७।१०९, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी।
- सर्वदर्शनकौमुदी – दामोदरमहापात्रशास्त्री, ओडिया साहित्य एकाडेमी, भुवनेश्वर।
- पाश्चात्य दर्शन का इतिहास – डॉ.शशधर दत्त,बुकलेण्ड लिमिटेड्, 1, शङ्करघोष लेन, कलिकता-6।
- पाश्चात्य दर्शन- चन्द्रधर शर्मा, , चौखम्बा औरियन्टालिया, गोकुल भवन, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी।

प्रश्नपत्रस्य प्रारूपम्-

- विश्वविद्यालयस्य परीक्षानियमानुसारम्

पत्रसंकेतः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट्	यूनिट्	होरा
DSCC- 30	अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य सामान्यपरिचितिः	1	1	16-20
	अक्षरपुरुषोत्तमदर्शने साध्यसाधननिर्णयः	1	1	16-20
	गीतोक्तस्य अक्षरब्रह्मयोगस्य(अष्टमाध्यायः) पुरुषोत्तमयोगस्य(पञ्चदशाध्यायः) तद्भाष्यदिशा परिशीलनम्	1	1	16-20
	अक्षरपुरुषोत्तमदर्शने इतरवेदान्तानां प्रभावः	1	1	16-20
पाठ्यक्रमस्योद्देश्यम्-				
<ul style="list-style-type: none"> ● अक्षरपुरुषोत्तमवेदान्तदर्शनस्य परिचयः । ● साध्यसाधननिर्धारणेऽक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य दृष्टिः । ● अक्षरपुरुषोत्तमदर्शने अक्षरब्रह्म-पुरुषोत्तमस्वरूपनिरूपणम् । 				
पाठ्यक्रम-अध्ययनस्य योग्यता				
<ul style="list-style-type: none"> ● आचार्यप्रथमवर्षपरीक्षासमुत्तीर्णाः छात्राः अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययने अर्हाः । ● चतुर्वर्षीयस्नातकप्रतिष्ठापरीक्षासमुत्तीर्णाः छात्राः अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययने अर्हाः । 				
पाठ्यक्रमस्य शिक्षाप्रविधिः-				
<ul style="list-style-type: none"> ● व्युत्पत्तिविधिः ● सम्प्रेषणविधिः ● व्याख्यानपद्धतिः ● खण्डान्वयपद्धतिः ● प्रश्नोत्तरविधिः 				
सङ्गतिः-				
<ul style="list-style-type: none"> ● अस्मिन् आधुनिके युगेऽपि स्वामि-नारायणपरम्परा संस्कृतसाहित्यं भारतीयसंस्कृतिं दर्शनञ्च संघर्तुकामा तस्य प्रचारप्रसारयोः संलग्ना विद्यते । एतस्मिन् प्रसङ्गे अनेन सम्प्रदायेन स्वपरम्परामनुसृत्य प्रस्थानत्रय्याः भाष्यं प्रणीतम् । इदानीन्तने काले एतस्याः विरलवेदान्तपरम्परायाः वर्तते काचन निस्पन्दमाना भक्तिधारा इति अस्माकं अध्येतारोऽपि शास्त्रमिदमध्ययनाध्यापनविषयत्वेन सम्प्राप्य तद्विषयिण्यां गम्भीरानुसन्धानजिज्ञासायां प्रवर्तन् । अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनमधिकृत्य पत्रान्तरसमायोजनस्य इदमिथं प्रवृत्तिबीजम् । 				
फलतांशः-				
<ul style="list-style-type: none"> ● भारतीयशास्त्रवाङ्मयं प्रति अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य योगदानमभिलक्ष्य अध्येतृणां अधिगमसम्पादनम् । ● भगवद्भक्तेः साध्यसाधनत्वेन निर्णये वैज्ञानिकतायाः अध्ययनम् । ● अक्षरपुरुषोत्तमवेदान्तदर्शने इतरवेदान्तसम्प्रदायानां प्रभावस्य परिशीलनम् । 				

परीक्षाप्रणाली-**सैद्धान्तिकपद्धति: -**

- अतिलघूत्तरीया: प्रश्नाः
- लघूत्तरीया: प्रश्नाः
- दीर्घोत्तरीया: प्रश्नाः

आन्तरिकपद्धति: -

- विडिओग्राफी लाइव्
- सङ्गोष्ठी/प्रश्नमञ्च
- उपस्थिति एवं व्यवहारः
- परियोजना वा प्रदत्तकार्यम्

मूल्याङ्कनप्रक्रिया-

- बाह्यमूल्याङ्कनप्रक्रिया
- आन्तरिकमूल्याङ्कनप्रक्रिया

परीक्षायाः माध्यमः-

- संस्कृतभाषामाध्यमेन

निर्धारितपाठ्यग्रन्थः-

- श्रीमद्भगवद्गीता(स्वामिनारायणभाष्यम्)- साधुभद्रेशदासः, स्वामिनारायण अक्षरपीठ, शाहीबाग, अमरावाद, 2022
- सिद्धान्तसुधा- साधुभद्रेशदासः, स्वामिनारायण अक्षरपीठ, शाहीबाग, अमरावाद, 2022
- श्रीमद्भगवद्गीता- गीताप्रेस, गोरखपुर

सहायकसंदर्भग्रन्थाः-

- सर्वदर्शनसंग्रहः - माधवाचार्य, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी ।
- भारतीय दर्शन - चन्द्रधर शर्मा, मोतिलाल बनारसीदास, वाराणसी ।
- भारतीयदर्शनम् - जगदीशचन्द्र मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, गोपाल मन्दिर लेन्, वाराणसी ।
- दर्शनांशवः - प्रो. सुकान्तकुमारसेनापतिः, ग्राफिक् वर्ल्ड, नई दिल्ली, 2005
- भारतीयदर्शनाधाराः - डॉ. सोमनाथदाशः, राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपतिः, 2023

प्रश्नपत्रस्य प्रारूपम्-

- विश्वविद्यालयस्य परीक्षानियमानुसारम्

पत्रसंङ्केतः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट्	यूनिट्	होरा
	Dissertation	6		
AEEC 5	Co-curriculum Activities	2		